

a e inimesi

Estonia süttis põlema ning sakslased ei lubanud seda kustutada enne, kui hoonest olid järele vaid varemed.

Niguliste kirikust jäi püsti vaid osa seinu ja kiivrita torn.

legraafiposti. See oli hirmus!» meenutas Loode.

Rong peatus ainult Sauel, linnast ohutus kauguses. «Läksin kohe maha, aga ei teadnud, mida edasi teha. Selge see, et Pääskülla, kus vanematega elasime, oli pakaselisel ööl liipreid mööda võimatu jõuda. Koputasin mingi talu uksele, peremees võttis mu vastu, andis süüa ja pani magama.»

Käreda ilmaga seljas vaid tantsuseelikud

Õhuhäire katkestas 9. märtsil ka Estonia teatris kavas olnud Eduard Tubina balleti «Kratt» kuuenda etenduse. Kõik tege- lased koos publikuga suunati teatri keldrisse varjendisse. Kuna aga õhuhäire oli antud ka balleti esietendusel, siis ei võtnud keegi katkestust eriti tõsiselt. Kuid see õhtu sai teatri-

majale saatuslikuks, sest pomm muutis selle varemeteks.

Ballettmeister Rahel Olbrei on meenutanud, et teatriimaja vappus pommisajus kuni keldrini. Purunesid esimesed aknad ning inimesed muutusid närviliseks, nad tahtsid varjendist välja oma riiete järele minna. Ja siis ütles keegi, et Estonia põleb. See kuuldus liikus kiiresti suust suhu, kuni tuli korraldus: kõik varjendist välja! See oligi Olbrei arvates kõige ohtlikum, sest õues oli olukord sootuks pöörane – minejatele paiskus vastu silmi uskumatult palju tolmu, suitsu, tuld, klaasipuru, katsetükke – ja minna polnud ka kuhugi. «Jooksime siiski üle turuplatsi, etendusest osavõtjad nii, nagu nad olid, tütarlapsed kergetis tantsuseelikuis, pastlad paljaste jalgade otsas,» kirjeldas ballettmeister tekkinud kaost.

Kratt, keda tol õhtul tantsis Boris Blinoff, ei pääsenud enam garderoobi, samamoodi oli Kuradiga, kes oma leekivpunases mantlis nägi hirmutat välja. «Inimesed, kes Kuradit nägema juhtusid, ei mõelnud palju, pingul närvid olid valmis võtma kõike puhta kullana. Niisiis kõneldi veel mitu päeva hiljem, et Estoniast hüppas välja kurat ise,» rääkis Olbrei.

Pooltundi pärast südaööd algas teine rünnak ja pommisadu kestis kuni poole neljani öösel. Linnale heideti suurel hulgal süüte-, lõhke- ja fosforpomme. Lasnamäe lennuväljal paiknenud ööhävitajate Ju-88 eskadrilli üheksast lennukist olid sel ajal startivõimelised vaid viis. Ometi lasid Luftwaffe hävitajad alla 16 venelaste pommitajat. Sel ööl linna kaitsel olnud õhutõrjeüksused ja ööhävitajate eskadrill lasid kokku alla 36 või 38 nõukogude pommilennukit.

Nutt Estonia pärast

Ajaloolase Reigo Rosenthali sõnul oli pommirünnak kavandatud robustselt. Ajakirjas Tuna (4. 2022) märgib ta, et kui ametlikult oli eesmärksadamate ja raudteesõlmede, sõjaliste ja tööstuslike objektide rivist väljalöömine, taandus rünnak lõpuks lihtsalt pommide juhulike allaheitmisele linnale. Paljud pommid kukkusid sihtmärgist eemale. Võimalikud ohvrid tsiviilelanike hulgas võimittesõjaliste objektide saatus ei olnud ründajatele tähtsust, küll aga lugesid laialdaselt tekitatud purustused. Rünnaku kavandajad lootsid, et purustused tabasid muuhulgas ka sõjalisi ja tööstusrajatisi.

Järgmisel päeval võis Estonia varemetel juures kohata inimesi, kes nutsid lõhutud teatri pärast, mis oli ju olnud eestluse sümbol.

Erika Känd käis kesklinnas pommitamise tagajärgi vaatamas. «Eks uudishimu oli suur,» märkis ta. «Kõige eredamalt on meelele rusuv tunne, mis tabas mind Harju tänaval. See oli olnud ilus vanalinna tänav, aga nüüd olid vaid rusuhunnikud. Kõik haises kohutavalt. Seal olid majade alla keldrites ka varjendid. Inimesed olid sinna pakku läinud, aga need majad said kõik korralikult pihta ja muutusid rusuhunnikuteks. Ja need inimesed seal varjendites said ka kõik surma. Niguliste kiriku torn oli samuti puru. Ja keegi ju ei teadnud, millal see kõik veel korduda võib. Minus tekkis tohutu viha nii pommitajate kui ka sakslaste vastu, kelle tõttu Tallinna pommitati. Ma ei sallinud neid üldse!»

Soomlaste kättemaks

Zoja Loode tänas hommi- kul talunikke, kelle juures ta ööbida oli saanud. «Päev varem müüdi Tallinnas toidukaarte, ja mul oli kaks kilo suhkrut kaasas. Sõjaajal oli see erakordnerikkus,» meenutas ta. «Poole andsin perenaisele ja siis läksin maanteele. Üks veoauto võttis mu peale. Jõudsin Pääskülla, aga ema polnud kodus. Selgus, et varahommikul võttis ta soome kelgu ja sõitis sellega mööda Vabaduse puisteed linna, otsides mind igalt poolt. Ta käis koolis ja mu sõbra sugulaste juures, kuid ei leidnud mind kuskilt ja naasis teadmatuses koju. Ja seal ma siis olin. Emal oli muidugi hea meel.»

Ülejärmisel päeval läks tüduruk nagu ikka rongiga Tallinna kooli. «Õnneks see koht linnas, kus õppisime, kannatada ei saanud,» meenutas ta. «Ja jaama ümbrust ei tabanud ka pommid – seal oli tunne, justkui poleks midagi juhtunud. Aga klassivennaga kohtudes lõi kohe ninna kirbe lõhn. Tal oli luksusliku karusnahast kraega mantel ja see kandis endaga lõkkesuitsu lõhna. Hiljem rääkis ta mulle, kuidas läbi põleva linna koju jooksis, kuidas sattus Estonia teatri alla varju, kuidas teater süttis ja inimesed sealt põgenesid.»

On räägitud, et soomlased hoidsid ära Tallinna täieliku hävingu, rünnates oma lennukitega Leningradi lähistel paiknenud lennuvälja, kus Tallinna kohale saadetavad nõukogude pommitajad asusid. Tegelikult maksid soomlased Punaarmee lennubaasi pommitades kätte omaenda linnade ründamise eest, millel ei olnud otsest seost Tallinna pommitamisega. Rosenthal väidab, et Tallinna märtsipommitamise teine

laine oli nõrgem pommitajate enda vastava kava tõttu. «Kindlasti aga ei olnud teine laine nõrgem põhjusel, et sõjaväeline juhatuse või Stalin soovisid Tallinna säästa,» kirjutas ajaloolane.

Uute rünnakute oht jäi Tallinna kohale edasi. Pommitajatel oli käsk olla märtsi lõpuni iga päev valmis uuesti Tallinna või Tapa pommitamiseks, ent lende segas kehv ilm. Tallinna tabasid pommid viimast korda 1944. aasta 21. septembri õhtul.

Abivalmis talupere oli nõus põlengu eest põgenenud tüdruku ulu alla võtma.

TEATED DETAILPLANEERINGUTEST

Pirita Linnaosa Valitsus korraldab Lepiku tee 18 kinnistu (lasteaed) detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustamiseks avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega Lepiku tee 18 kinnistule ehitusõiguse määramine kuni 3 maapealse korrusega (sh 1 katusekorrus) lasteaia ehitamiseks ning elamumaa sihtotstarbega Lepiku tee 20 kinnistu osast Sirptiiva laienduseks transpordimaa sihtotstarbega krundi moodustamine. Lisaks antakse detailplaneeringu heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus.

Planeeritava ala suurus on 2,12 ha. Planeeritav maa-ala asub Pirita linnaosas Lepiku asumis, Lepiku tee, Sirptiiva ja Udeselja tänavate vahelisel alal. Läheduses on Kloostrimetsa tee. Hoonestuses on valdavalt üksikelaamud. Kloostrimetsa tee ja Sirptiiva tänava ääres on riidelaamud ja Kloostrimetsa tee ääres ka korterelamud.

Lepiku tee 18 on ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega, suurus on 18240m². Kinnistu omanik on Eesti Vabariik, valitseja Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja valitseja volitatud asutus Maa-amet. Sama omanik on ka Lepiku tee 20 elamumaa sihtotstarbega kinnistul, mille osale ulatuvad osaliselt juurdepääsutee ja tehnovõrgud. Si-

rptiiva tänav T2 transpordimaa kinnistu on Tallinna linna omandis, ülejäänud Sirptiiva tänava kinnistu on eraomandis. Planeeritav ala piirneb elamumaa kinnistutega ja Lepiku tee 14 maatulundusmaa sihtotstarbega riigi omandis oleva kinnistuga. Lepiku tee 18 kinnistul hooned ei ole, kinnistu lääne- ja keskosas on kraavid. Haljastus on erilmeline. Tihedamalt kasvab okaspuid kinnistu idaosas ja seal kasvab ka rohkem männimetsale omast alustaimestikku. Ala keskosas on tihedam, võsastunud ja ülekaalus on rohkem lehtpuud. Läänepoolne ala piirneb kraaviga, mida on korrastatud ning gruppidega kasvavad siin mitmed lehtpuud. Juurdepääs alale on Lepiku teelt.

Detailplaneeringu eskiis on kooskõlas Pirita linnaosa üldplaneeringuga. Pirita linnaosa üldplaneeringu kohaselt asub Lepiku tee 18 kinnistu osaliselt perspektiivsel üldkasutatavate ehitiste alal, kuhu võib kavandada üldkasutatavaid haridus-, teadus-, kultuuri-, sakraal-, tervishoiu-, sotsiaalhoolekande, spordi- ja vabaaja harrastusega jm taoliseid seonduvaid asutusi ja ettevõtteid, ning osaliselt ka hoiu- ja kaitsemetsa alal, kus maakasutus on reguleeritud metsaseadusega. Lepiku tee ja Sirptiiva tänava vahelisest tänavaliigist põhja pool on haljaskoridor koos liikumisteedega. Detailplaneeringu koostamise taotleja on Tallinna Haridusamet ja taotlusele lisatud eskiislahenduse koostaja on Tal-

linna Linnaplaneerimise Amet. Detailplaneeringu eskiislahendusega saab tutvuda 18.märtsist – 02.aprillini 2024 Pirita Linnaosa Valitsuses Kloostri tee 6 toas 128, igal tööpäeval töötaja jooksul. Võimalusel palume tutvuda materjalidega elektroonilisel teel.

Detailplaneeringu eskiisi jooniste ja selletuskirjaga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris aadressil <https://tpr.tallinn.ee/DetailPlanning/Details/DP046990> (Lepiku tee 18 kinnistu detailplaneering). Dokumentide nägemiseks peab ID-kaardiga sisse logima. Avaliku väljapaneku kestel saab detailplaneeringuga tutvuda ka Vabaduse väljak 7, 1.korruse infosaalis. Lepiku tee 18 kinnistu detailplaneeringu eskiislahenduse ja lähte-kohtade avalik arutelu toimub 02. aprillil 2024 kell 17.00 Kloostrimetsa tee 58a Tallinna Teletornis.

Tallinna Linnavalikogu otsustas 21. veebruaril 2024 istungil:

korraldusega nr 146: algatada Lasnamäe linnaosas Peterburi tee 65 kinnistu ja lähiala detailplaneering, edaspidi detailplaneering. Planeeritava maa-ala suurus on 1,86 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on äri- maa sihtotstarbega Peterburi tee 65 kinnistule määrata ehitusõigus ühe kuni 7 maapealse ja 1 maa-aluse korrusega laopindadega ärihoone (büroohoone) ehitamiseks. Lisaks moodustatakse As-

faldi tn 4 ja Asfaldi tn 5 kinnistute osades transpordimaa sihtotstarbega krundid Asfaldi tänava pikendamiseks. Detailplaneeringus antakse ka heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus. Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris: <https://tpr.tallinn.ee/DetailPlanning/Details/DP046460>

Tallinna Linnavalikogu otsustas 22. veebruaril 2024 istungil:

otsusega nr 27: võtta vastu Keslinna linnaosas asuva 0,77 ha suuruse maa-ala kohta koostatud Juhkentali tn 48 kinnistu detailplaneering (edaspidi detailplaneering), K-Projekt Aktsiaseltsi töö nr 06479. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on muuta Juhkentali tn 48 kinnistu transpordimaa maakasutuse sihtotstarve vähemalt 50% ulatuses äri- ja kuni 50% ulatuses elamumaaks ning määrata ehitusõigus 2 maa-aluse ja kuni 8 maapealse korrusega äri- ja eluruumidega hoone püstitamiseks ning määrata krundi kasutamise tingimused. 1.2 Detailplaneeringus tehakse ettepanek muuta Tallinna Linnavalikogu 11. jaanuari 2001 määrusega nr 3 kehtestatud Tallinna üldplaneeringu kohane ühiskondlike ja puhkeehitiste ala maakasutuse juhtotstarve planeeritava maa-ala

piires keslinna segahoonestusalaks. Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris: <https://tpr.tallinn.ee/DetailPlanning/Details/DP028020> otsusega nr 28: tunnistada Tallinna Linnavalitsuse 20. jaanuari 2021 korraldusega nr 53 kehtestatud Marsi tn 2a, 8, Sõjakooli tn 3, 10 kinnistute detailplaneering kehtetuks Marsi tn 10 kinnistu osas. Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris: <https://tpr.tallinn.ee/DetailPlanning/Details/DP038210> otsusega nr 29: tunnistada Tallinna Linnavalikogu 10. oktoobri 1996 otsuse nr 108 punktiga 1.2 kehtestatud Metsavahi tee 23 kuni 25 individuaalelamukvartali detailplaneering Metsavahi tee 21 kinnistu osas kehtetuks. Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris: <https://tpr.tallinn.ee/DetailPlanning/Details/DP000970> otsusega nr 30: tunnistada Tallinna Linnavalitsuse 11. jaanuari 2017 korraldusega nr 38-k kehtestatud Peterburi tee 66-70, Betooni tn 4 ja 4b kinnistute detailplaneering Silde tn 5 kinnistu osas kehtetuks. Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris: <https://tpr.tallinn.ee/DetailPlanning/Details/DP019030>